

מגילות

מחקרים במגילות מדבר יהודה

כ"א בתמוז תשפ"ג

10 ביולי 2023

לכבוד

ד"ר משה פיאמנטה

לד"ר פיאמנטה שלום רב,

אנו מודים לך מאוד על הגשת מאמריך, 'מקורות תיאור השימוש בחצוצרות במגילת המלחמה (IQM)', לשיפוט בכתב-העת 'מגילות'.

אנו שמחים לבשרך כי המאמר התקבל לפרסום, בכפוף לביצוע תיקונים כמפורט להלן.

א. אנו מבקשים ממך לעיין בקפידה בחוות הדעה המצורפת (לרבות הערות המערכת שלאחריהן), ולשלוח לנו **נוסח מתוקן וסופי של המאמר** המתחשב בהערות הקריינים לצד מסמך נלווה המסביר בקצרה כיצד התמודדת עם הערות אלו. כדי שנוכל לכלול את המאמר כבר בכרך יז נבקש לקבל את נוסחו הסופי של המאמר עד לסוף חודש אוגוסט 2023.

ב. כמו כן יש לצרף למאמר **תקציר אנגלי מורחב** בהיקף של שני עמודים.

ג. רצ"ב **כתב הרשאה** למוסד ביאליק לפרסום המאמר. יש למלא את הפרטים במסמך ולצרפו למאמר המתוקן.

ד. לתשומת לבך: הפרסום ב'מגילות' מותנה בהתחייבותך שזהו הפרסום הראשון של המחקר בבימה מדעית (דהיינו שלא פורסם בעבר או במקביל בבימה אחרת, בכל שפה שהיא).

בברכה רבה,

מערכת 'מגילות'

פרופ' דבורה דימנט, ד"ר ליאורה גולדמן, פרופ' נועם מזרחי

מתוך חוות דעה מס' 1

המאמר מפריד, באופן מפורש לקראת סופו ובאופן לא מפורש גם בחלקים אחרים, בין 'רמה פרקטית' של השימוש בחצוצרות, כלומר שימוש פונקציונלי צבאי וטקטי של החצוצרה בעת הקרב הקשור למעשה הקרב עצמו (למשל, קריאה לשם התאספות חיילים, תקיפה, נתינת פקודה, וכדומה) לבין 'מטרה רוחנית' של החצוצרות (הנכחת האל בקרב, ציון האופי הדתי של המלחמה, וכדומה). המאמר גם מזכיר רמה אחרת, 'פסיכולוגית' של החצוצרה (זריעת פחד אצל האויב, עידוד ליציאה למלחמה ולרוח קרב). לדעתי כדאי לציין מפורשות כבר בראשית המאמר שאלו שלושה היבטים שונים של החצוצרות במגילת המלחמה (ולמעשה גם בעולם הרומי). בנוסף, ולכן השתמשתי במשפט הקודם במונח 'היבטים', כדאי להדגיש בתחילת המאמר (אך גם במהלכו) שלא מדובר ב'מטרות' שונות, וגם לא מדובר ב'רמות' שונות. מושגים אלו נותנים את הרושם (גם אם לא הייתה זו כוונת המאמר) כי יש רמה ראשונית, בסיסית, ואולי אפילו 'אמיתית' יותר, של פונקציונליות צבאית. אחריה יש רמה נוספת, פסיכולוגית (אולי אפילו חברתית-רגשית), ועליה מתיישבת גם רמה, ואפילו מטרה, נוספת: דתית. אך למעשה שלושת ההיבטים האלו שזורים זה בזה, בוודאי במגילת המלחמה שאיננה עוסקת במלחמה 'אמיתית' אלא 'דתית', אך נכון הדבר גם במלחמות 'אמיתיות' כפי שמהמאמר למעשה מראה נכונה שקיים גם בעולם הרומי (ולמעשה קיים גם בתרבויות אחרות, בהן הצד הפונקציונלי ואפילו האסתטי של המוסיקה איננו מופרד מההיבט הרגשי והדתי של המוסיקה). למעשה הכתובות השונות שעל החצוצרות או המטרות של החצוצרות כפי שהן מתוארות במגילת המלחמה, מראות כי שלושת ההיבטים האלו שזורים יחדיו. כך, כל התיאורים והכתובות המצוטטים במאמר מדגישים את נוכחות האל (ומזכירים את האל עצמו), אך רובם מדגישים גם את ההיבט המלחמתי (למשל תבוסת האויב), ואף את ההיבט הרגשי (למשל המסת לב האויב), כולל רגשותיו של האל עצמו שאינם מופרדים מרגשות המלחמה (למשל 'ולא ישיב אפוי'). בהקשר זה יש גם לציין כי הנכחת האל במלחמה על ידי החצוצרות היא לא מופשטת גרידא, אלא, בדומה לתפישת המוסיקה בדתות אחרות, הצליל עצמו הוא האופן שבו מתגלה האל, ומתפרש כהופעה, או אפילו ה'דיבור' של האל. כך, כשנאמר 'ועל חצוצרות המרדף יכתובו: נגף אל כול בני חושך ולא ישיב אפוי עד כלותם', אפשר להבין את הכתובת הזו כ'תרגום' של הצליל שמפיקים החצוצרות ל'לשון בני האדם', אך למעשה התרועה עצמה מעבירה בדיוק את אותו מסר.

נקודה נוספת שלדעתי כדאי להדגיש מעט יותר היא סוג המקורות: המאמר מבחין בין זהות המנגנים במקורות הרומיים (חיילים) לעומת אלו במגילת המלחמה (כהנים). המאמר מציג זאת כנקודת שוני, והשוני אכן ברור. אך לדעתי ראוי מעט להדגיש כאן יותר את השוני בסוגות הספרותיות בין המקורות השונים (תיאורים העוסקים במלחמה 'אמיתית' מחד, ותיאורים העוסקים במלחמה 'דתית' מאידך), שוני שלבטח משפיע על זהות הדמויות בתוך התיאורים. דברים אלו מובלעים במאמר, אך לדעתי רצוי להדגיש אותם מעט יותר. באותו עניין כדאי להדגיש יותר את הדמיון והשוני בהשוואה לספרות התנאית המוזכרת במאמר. גם כאן מדובר בתיאור של כוהנים, אמנם בהקשר פולחני ולא מלחמתי (בספרות התנאית), לעומת כוהנים בהקשר מלחמתי (אך בעצם לא מלחמה 'אמיתית' אלא מלחמה שקשורה בעולם הדתי והפולחני). אמנם המאמר מרמז על כך שיש להתייחס בעתיד למקורות על סמך הניתוח במאמר עצמו, אך יכול להיות שכדאי

לעשות את הצעד הראשון בעניין זה, אפילו במשפט או שניים, שמביאים לידי ביטוי באופן מפורש את ההבדלים בסוגה הספרותית, ומתוך כך גם בדמויות המוצגות במקורות השונים.

חוות דעה מס' 2

The article is a nice contribution to the study of 1QM (or M), and the treatment of the Roman data is nicely done. That said, I do have a few questions, listed below more or less in order of importance.

1. The main thesis of the article is to demonstrate similarities and differences in trumpet use between 1QM and what is described in Roman sources, and that is well done. The author's conclusion rightfully states that similarities do not demonstrate direct influence (last paragraph on p. 18, top of p. 19), though they suggest it. Yet when presenting the thesis at the beginning of the article, the author claims he will seek to demonstrate that there is direct influence (see paragraph 2 on p. 3). Yet doing *comparative work* and demonstrating *direct influence* are two different, albeit related, theses. To demonstrate direct influence, especially if it is going to be used as a "test case" for other topics (as suggested in paragraph 2 of p. 3), more is needed than what is included in the article.
 - a. A more detailed treatment of the Hellenistic data. It is mentioned only in passing (top of p. 3), the implied conclusion being that they are not relevant to the article's thesis. In fact, the Hellenistic data is central to being able to make conclusions about the relevancy of Roman period data. Without the Hellenistic data, the reader cannot accurately evaluate the author's conclusions about the relevance of the Roman period data to the compositional history of 1QM. Thus, it should not be treated in such a cursory manner.
 - i. The article appeals to Piamenta, *Trumpets* (pp. 83–87) for further discussion of the Hellenistic data, which I believe is an unpublished PhD dissertation. Only the conclusions of that study are given in the present article, but without any summary of the arguments or reasoning that led to such conclusions. Such summaries ought to be included in the article, rather than just giving the conclusions that require the reader to consult an unpublished dissertation. The reader should have the opportunity to agree or disagree with the author's position on the relevancy of the Hellenistic data for understanding 1QM's literary background.
 - ii. The article mentions 1 Macc as a relevant Hellenistic source to the subject at hand. To the reader whose expertise is not about trumpet use in the military and/or at war, it is not clear if 1 Macc is the only relevant Hellenistic source or not. Though it is implied that it is, it should be stated explicitly.

- b. The author does not discuss the possibility that the information that made its way into the Roman sources might in fact be (much?) older than the source itself. (Because of 1QM manuscript date, we know that the parallels with Tannaitic sources does not mean 1QM is from the Tannaitic period.) Do the Roman sources reveal innovations of the Roman period, or are they descriptions of practices that may predate the Roman period, stretching back into the Hellenistic period? Without discussing this, the author cannot make the statement found in the first sentence of his conclusion (point ה), that 1QM is influenced by Roman (period) practices. Same with the very last sentence.
- c. The discussion of the points of contact between trumpet use in 1QM and that of trumpet use in the Temple as described in Tannaitic times does not relate (directly) to the determination as to whether the author of 1QM was influenced by Roman period practices/literature (not that the author claims it does). However, it is relevant data if the goal of the article is to bring to light comparative literature with which one can understand better trumpet use in 1QM.

Thus the author should be clearer about what the goals of the article are. As it stands, it is about doing a comparative study. If defined in such a way, the Hellenistic data need not even be mentioned. If the author wishes to make further conclusions, the above issues need to be addressed.

- 2. The article does not address the fact that the different passages on trumpets in 1QM are not all consistent one with another, nor is there consistency between 1QM and the 4QM corpus. At a minimum, the article should acknowledge the existence of such differences, and explain how they are relevant or not for the article's thesis.
- 3. On p. 17 the author discusses the role of a specific priest in 1QM, whom he claims is called either הכהן הראש or הכהן האחד. That both titles apply to the same individual is not certain. הכהן האחד has also been equated with הכהן האחרון. See Niels Martola's article "The Priest Anointed for Battle" SJS 4 (1983): 21–40 that deals with this issue. The author needs to explain the rationale for his position. Alternatively, since this matter is not central to the argument, he could just drop the reference to הכהן האחד.

Also, if the role of blowing trumpets in the Roman army was relegated to the Aenatores, who were considered to be the lowest rank in the army (p. 18), might this not suggest that similarly the priests in 1QM who blow the trumpets don't actually have much (any?) authority over tactical matters? The only reason they are the ones to blow the trumpets rather than low ranked soldiers is because Num 10:9 demands that trumpets be blown by priests.

- 4. Under point ד, the author seeks to point out a pattern of תקיעה-תרועה-תקיעה in 1QM.

- a. The author does not demonstrate (or illustrate) that such a pattern is found in Tannaitic literature, only states that it is to be found there along with relevant references. Even for readers familiar with the literature cited, it would be good to detail how such a pattern is discernable.
 - b. The author seeks to explain why 1QM also has יתקעו תרועה (8:7), an expression that appears to downplay a clear distinction between the two, and posits that the תרועה served two purposes, one being to mark the end of the first phase. But this does not explain why it is called a תרועה שנייה, an expression which suggests there was an earlier תרועה that was sounded before the end of phase 1
5. The article appeals to Piamenta Trumpets throughout. Personally, I do not think there should be so much dependence on an unpublished dissertation. At a minimum, I would suggest that wherever the author points to the relevant literature that is listed in the dissertation, that instead it be included in the article itself. (For example, see note 6, or 81.)
6. Some minor points:
- a. Page 1 paragraph 1, the author says “date of composition” where he means “date of the manuscript.” Again on p. 18.
 - b. Page 4, last line, there is a claim that the people in general (העם) blow the horns. Again on p. 8, first paragraph after the paragraph heading. Could it be that 1QM means rather that there was a group of people responsible for blowing horns, known or described as “those with horns” (עם השופרות)?
 - c. The author’s understanding of War 3:265-266 (bottom of p. 13, top of p. 14) is not the only possible reading of the passage. While it can be implied, the Greek does not explicitly state that the trumpet sounding was for the purpose of encouraging the soldiers.
 - d. In the first paragraph about differences (p. 17), the author mentions cols. 10–15 (5th line down). Cols. 10–14 form one literary unit and cols. 15–19 form another. Accordingly, the reference should be either to cols. 10–14 or to cols. 10–19.

הערות המערכת

1. בדיון נזכרות לעתים תכופות 'מטרות רוחניות', אך המונח עמום, ונדמה שברוב המקרים כוונתו באופן ספציפי יותר למטרות דתיות דווקא ולא 'רוחניות' בעלמא.
2. בחלק הדיון שמזכיר את 'חצוצרות החללים' יש להסביר את משמעות המונח הזה, שנוותר בלתי מוסבר.
3. בשל חשיבות הממצא האיקונוגרפי הנזכר במאמר יש לשקול את האפשרות לשלב בתוכו תצלומים או שרטוטים הרלוונטיים לדיון. עם זאת, על המחבר מוטלת האחריות לוודא שתצלומים או שרטוטים כאלה הם ברשות הציבור או לחלופין לקבל את אישור בעלי הזכויות לשימוש בהם.

4. לפי הנחיות כתב-העת למחברים, פריטים ביבליוגרפיים שמפנים אליהם יותר מפעם אחת נרשמים ברשימת קיצורים בסוף המאמר ובהערות השוליים מסתפקים בהפניות מקוצרות בלבד.

תאריך: _____

לכבוד

מוסד ביאליק

ת"ד 92

ירושלים

כתב הרשאה

אני הח"מ _____ בעלת מספר ת"ז _____
הנני הבעלים היחידים והבלעדי של זכות היוצרים על המאמר

(להלן "דבר הספרות"), והנני מסכים ומרשה לכם בזאת לפרסם ולהוציא את דבר הספרות
הנ"ל בקובץ 'מגילות', כרך י"ז, בעריכת דבורה דימנט, ליאורה גולדמן ונועם מזרחי (להלן
"העורכים").

הסכמתי והרשאתי הנ"ל ניתנות לכם חינם ללא תמורה, ואין לי ולא תהיינה לי כלפיכם ו/או
כלפי העורכים דרישות לתמלוגים ו/או לשכר סופרים ו/או לתשלום ראוי אחר מסוג ומין כל
שהוא.

שם המחבר/ת וחתומת המחבר/ת